

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XII.

Člana lista
za 1926

Registered as second-class mailing January 25, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917.

Chicago, Ill., torek, 10. avgusta (August 10), 1926.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 186

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRESEDIK ŽELI USLUGE ZA AMERIŠKE BARONE KAVČUKA V INTERESU PROFITA

To se zgodi v prihodnjem kongresnem zasedanju. — Firestone, magnat kavčuka, je že povedal predsedniku svoje in svojih tovarišev želje. — Paul Smiths, N. Y. — Predsednik Coolidge priporoči kongresu v prihodnjem zasedanju, da naj stori uslugo kapitalistom, ki se pečajo s produkcijo izdelkov iz kavčuka. Harvey S. Firestone, jr., izdelovalec žil in kavčuka za avto in drugih produktov iz kavčuka in podpornik plantaze za pridobivanje kavčuka v Liberiji, je povedal, kaj kapitalisti, ki se pečajo s produkcijo produktov iz kavčuka, hočejo. Firestone je povedal predsedniku na letovščini, kaj je polkownik Carmi A. Thompson odkril na Filipinskem otočju. — Vse, kar Firestone želi, je samo to, da Združene države pri-

tisejajo, da se zemljiščni zakoni za Filipinsko otočje tako izpremenijo, da korporacije lahko imajo 500.000 akrov sveta v najemu za 75 let, mesto da je lastnina prava omejena samo na 2.500 akrov. Povedal je članikariskim poročevalcem, da filipinska legislatura zdaj uvažuje predlogo, v kateri so nekatere Firestoneve zahteve. Trgovski tajnik Hoover pravi, da Firestone izdeluje razumljiv načrt za pridobivanje kavčuka na Filipinskem otočju. — Ameriške plantaze za pridobivanje kavčuka na Filipinskem otočju zahtevajo na tisoče in tisoče kuljev, da bodo ameriški kapitalisti pridobivali kavčuk ravno tako poceni kot britaki. Nekateri so že sugestirali, da bo delavce importirali, mogoče z Zpadne Indije. Filipinski delavci se boje, da jih nameravajo izpremeniti v navadne tlačane.

“Odpusti nam dolgove,” apelira ‘tiger’ na Ameriko

Clemenceau piše v odprtem pismu na predsednika Združenih držav, da Francija ni na prodaj. — Pariz, 9. avg.—Georges Clemenceau, francoski premijer med vojno, je včeraj objavil odprto pismo na predsednika Coolidge, apelirajoč nanj za revizijo dolgovne pogodbe. Stari “tiger” prosi Ameriko, naj ne smatra vojnih posojil za komercialno zadevo in pravi, da je Mellon-Berengerjeva pogodba neizvedljiva ter ogroža neodvisnost Francije. — “Vi terjate od nas dolg, ki ni kupčijski, temveč vojni,” piše Clemenceau. “Vi veste, da je naša blagajna prazna. V takem slučaju mora dolžnik podpisati dolžno pismo in to VI zahtevate od nas ter verjamete, da na označeni datum pride iz naše blagajne določena vsota gotovine. Javna tajnost pa je, da so ti datumi le namišljeni in vodili bodo do posojil s solidnim jamstvom v formi naših teritorijev kakor je bilo v slučaju s Turčijo. Francija ni na prodaj niti njenim najboljšim prijateljem. Povem vam, da Francijo smo podedovali neodvisno in kot tako hočemo zapustiti.”

“Tiger” dalje piše, da je Francija že plačala svoje dolgovne za lastno krvjo. Omenja razrušena mesta in vaal ter obrambo Verduna in vprašuje, kje in kdaj ni Francija izvršila svoje dolžnosti. Francija je plačevala s krvjo in denarjem tri leta, ko je Amerika čakala. V tem času je Francija naložila precej krvi v banko—sli ni to dovolj? Clemenceau apelira na predsednika Coolidge, naj vse to dobro premisli predno zahteva “denarni mir” s zavezniki. — Woodstock, Vt.—Predsednik Coolidge, ki je bil v nedeljo telefonično obveščen o Clemenceaujevem odprtem pismu, ni sicer rekel nič, toda pričakuje se, da bo ignoriral apel staroga “tigrja.” Clemenceau ni danes v nobeni zvezi s francosko vlado in zato se smatra njegovo pismo privatna zadeva, na katero Coolidge lahko privatno odgovori, ampak uradno ne bo storil ničesar.

Druga eksekucija s garoto na Kubi. — Santiago, Kuba, 9. avg.—Hernan Pena je bil 7. t. m. tukaj ustreljen s garoto radi umora, ki ga je izvršil pred dvema letoma. Pena je bil zadavljen v sedmih minutah. To je letos že druga eksekucija na Kubi na star španski način. — Muskogee, Okla.—Sodnik de Grafenried iz Muskogeje je podučil poljskega delavca Lelan Franklina, da hiša božja ni mesto za spanje. Vitral se je oblik, ko je stal pred navadnim velikim šotorom, ki jih vporabljajo misijonarji za svoje pridige. Opazil je, da ni nikjer nobenega zavetja in da je šotor odprt. Smuknil je vanj, da se ubrani dežja, ki je bil kakor iz škafa. Vihar je pa tulin in tulin pozno v noč. Trudni delavec se je zvil v klopčič na odru, ki so mu rekli altar. Bil je truden in spal je pozno v jutro. Zjutraj so prišli bratje v Kristu in zapazili so spečega delavca. Prijeli so ga kot nevarnega hudodelca in odgnali pred strogega sodnika. Sodnik mu je napravil pridigo in na to ga je obsodil na deset dolarjev denarne globe. Ker ni mogel plačati denarne globe, so ga odvedli v zapor.

Avstralija bo glasovala o VAŽNEM VPRAŠANJU ZA DELAVCE

Polarski skilci narodno skupščino

Obe zbornici francoskega parlamenta se snideta danes v Versailles, kjer bo amandirana ustava.

Plemenski Izgredi v Philadelphiji

En zamorec ubit, dva policaja ranjena. — Philadelphia, Pa.—Neki zamorec je v nedeljo rekel neki mimosoidi ženaki par nespodobnih besed, kar je imelo za posledico cele izgrede. Ko je neki mladenič ostro zavrnil tistega zamorca, se je zamorec zaletel vanj ter ga ranil z nožem, kakor so se začeli pravi izgredi med zamorcem in belopoltnimi. Poklicane so bile rezerve policije, ki so navlahtile na izgrednike in je bilo več oseb pobitih na tla s kooliči. Dva policaja sta bila obstreljena. Domneva se, da je ta dva policaja ranil tisti zamorec, ki je bil povod cele stvari. Zamorec je bil ubit od krogelj iz policijskih revolverjev. Po izgredih so ostali policijski oddelki v razburjenem delu mesta ves dan in celo noč, kajti bati se je bilo, da se izgredi ponovijo.

Kaj zaslužijo slepi delavci?

New York, N. Y.—Slepi delavci v Bournovi delavnici so izdelali lani produkte, ki so bili prodani za \$225.000. Toda posamezni delavec, ki dela od kosa, zasluži na teden od osem do \$30. Slepi delavci izdelujejo večinoma metlje in brisače. Društvo za podporo slepcev izjavlja, da bi slepci ne mogli dobiti dela v drugih delavnicah.

Reakcionarji napenajo vse svoje moči, da izpade glasovanje ugodno za izkoriščevalce delavcev.

Sydney, Avstralija. — Avstralaska vlada se je odločila, da amandira avstralasko ustavo s splošnim glasovanjem. Ta akcija od strani avstralске federalne vlade je povzročila tako živ političen boj, kakršnen je bil leta 1916 in 1917, ko je avstralasko ljudstvo porazilo obvezno vojaško službo. — Federalna vlada skuša dobiti pod svojo kontrolo vse industrijske zadeve — urejevanje mezde, delavnega časa in delavnih razmer, o katerih zdaj odločno državne legislature — in te zadeve izročiti v roke sodnikom, ki so imenovani za celo življenje. Federalna vlada je izigrala to potozo, ker pet državnih legislatur od šestih kontrolira delav-

ALI PRIDE DO IZRAVNANE DOLGOV Z RUSIJO?

Nekateri že vidijo, da prihaja čas za izravnavo dolgove. — Događki v bližnji bodočnosti pokažejo, koliko je resnice na teh govorcih. — Washington, D. C. (F. P.) — Uradniki državnega departmeta so “neoficijelno” zelo zainteresirani na brojavko, ki je izšla v dnevniku “New York Times” in je došla iz Moskve. Ta brojavka pravi, da je Sovjetska Unija pri volji razpravljati z Združenimi državami o izravnavi dolgove. — Sodni se, da je ta zadnja izjava izredno važnosti, ker se pokaže volja se sestati z ameriško dolgovno komisijo na isti podlagi kot z Italijo, Francijo in drugimi deželami, ki so dolžne Združenim državam, to je na podlagi zmognosti odplačila. Ničesar ni bilo rečenega, da se odklanja Kerenskyjev vojni dolg ali da se odklanjajo drugi stari dolgov, ki so bili storjeni pred boljševiško revolucijo. — Ko je Moskva zadnjikrat adresirala državnemu departmetu tej zadevi — bilo je v mesecu januarju leta 1924 — je tajnik Hughes odgovoril, da se ne mara razgovarjati za Moskvo o tej zadevi, dokler Moskva ne izvrši določenih stvari, med temi tudi povrnitev zasene ameriške lastnine. Sedaj pa ni bilo izvršeno formalno približanje k washingtonski vladi.

Ententni diplomatje ohladili Jugoslavijo

Pritisak na begradsko vlado je omilil grozilno noto Bolgariji. Balkanski zavezniki zdaj grozijo le z blokado. — Belgrad, Jugoslavija, 9. avg.—Nota Jugoslavije, Rumunije in Grčije, ki je bila poslana v soboto zvečer Bolgariji radi komitajskih vpadov na sosednja ozemlja, še ne znači vojne. Zavezniški diplomatje, posebni angleški, ki so konferirali z Ninčtem zadnje dni, so dosegli toliko, da je Jugoslavija izpremenila nameravani ultimatum v grožnjo blokade, ako Bolgarija ne plača odkodnina za ubite srbske kmete in ne kaznuje krivcev. — Nota zahteva, da mora bolgarska vlada zajamčiti trem sosedom popolno varnost pred macedonskimi komitaji na njihovih mejah.

Ameriški delavci pomagajo angleškimi rudarjem

Rudarstva mislija iz Anglije, ki je dospela v Združene države, bo nabirala prispevke v imeju Ameriške delavske federacije. — Washington, D. C.—Odborniki Ameriške delavske federacije so v soboto sprejeli misljo angleških rudarjev, ki je prišla v Združene države po nadaljevanje finančne pomoči za nadaljevanje stavke. Eksekutiva federacije je dala mislji pooblastilo, da sme obiskati vse delavske organizacije v njenem področju in nabirati pri njih denarne prispevke. — “Angleški rudarji so v boju s svetovnim poskušanjem, ki gre za tem, da se zniža življenjski standard za delavce,” je rekel predsednik William Green.

DELAVEC MENJA NI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Washington, D. C.—Noben organiziran delavec še omenjen ni bil za izpraznjeno mesto komisarja Distrikta Kolumbije. Predsednik je za to mesto imenoval nekega biznismana iz Massachusettsa. — Novi verski boji v Indiji: štirje ubiti. — Kalkuta, Indija, 9. avg.—Štiri osebe so bile ubite in več kot 50 ranjenih v novih spopadih med Hinduti in muslimani, ki so bili včeraj.

KROJAŠKI DELAVCI PORAZILI STAREGA ZVITOREPCA

Novil je naslov policijskega kapitana, obenem je pa bil tovarnar. — Ta častni naslov mu je bil odvzet, in tovarnar se je moral podati. — New York, N. Y.— Henry Fruhauf, krojaški tovarnar, je izgubil demantno znamenje policijskega kapitana, s tem je pa izgubil tudi pravico do aretacije in svojih stavkujočih delavcev. In kaj se je zgodilo? Tovarnar je izgubil stavko! — Stavka je trajala štirinajst dni in je končala s popolno zmago za Amalgamated Clothing Workers Union. Zmaga je najvažnejša, kar se jih je izvajalo, odkar sta se morali podati International Tailoring kompanija in J. T. Taylor & Co. — Fruhauf je bil eden tistih kapitalistov, kateremu je prejšnji župan Hylan poklonil znamenje izrednega policijskega kapitana. Fruhauf je bil policijski kapitan in tovarnar in storil je svojo policijsko moč za poraz svojih delavcev. Prvikrat se je

Mehiška vlada neo- majna v konfliktu

Nadokofje so pooblastili diplomatsko delegacijo, da v njihovem imenu posreduje pri Callesu, toda predsednik je odslavl diplomate brez razgovora. Nova izjava Callesa o stališču vlade in intrigah katoliške duhovščine. — Mexico City, 9. avg.— Calles je danes, kakor javljajo mehiški listi, zavrnil nov poskus zunanje intervencije v prid rinski hierarhiji v Mehiki. Delegacija špansko-ameriških diplomatov je je posetila predsednika s pooblastitvom katoliškega episkopata, da lahko izpolnjuje mir v imenu duhovščine, če more. Predsednik je delegacijo odslavil brez razgovora kakor hitro je izvedel, po kaj je prišla. Po vsej Mehiki je bil včeraj mir. Katoliške cerkve, kolikor ni zaprtih, so bile na razpolago vernikom, da so lahko v njih molili, toda število molilcev je bilo včeraj manjšo kakor prejšnjega nedeljo.

Mexico City, 9. avg.—Predsednik Calles je v razgovoru z ameriški poročevalci v soboto dejal sledeče:

“Zunanjšega posredovanja v našem konfliktu s cerkvijo ne more biti iz enostavnega razloga, ker tu ni nobenega drugega vprašanja kakor pokoriti se zakon in moja dolžnost je, da se poslužim sredstev, ki jih zakon sam predpisuje za izvedbo istega. Katoliški duhovni nečesto priznati regulacijskega zakona, ker imajo gotove vzroke. Duhovni protestirajo proti zakonu zato, ker ga mislijo prelomiti. — “Mehiška vlada je že izjavila, da nima prepira s duhovščino niti ga ne more imeti. Ne vem, zakaj bi duhovniki in drugi nasprotovali zakonu, zlasti pa neznamni določbi, da je treba stopiti pred pravega oblastnika in mu povedati, da ima župnik v oskrbi ta in ta tempel in njegovo ime je tako in tako. Vlada ne prepoveduje duhovnom upravljati cerkva, toda cerkve so last ljudstva kor se glasno ustava. Vlada mora torej vedeti, katere osebe upravljajo javno lastnino, zato je tukaj določba za registriranje duhovnom. — “Vlada se ne zanima za duhovnikovske verske zadeve in za vero samo; vsaka trditve, da horeča vlada uničiti vero, je napačna. Duhovščina se poslužuje te trditve, da pokrije nekaj druge-

Poročevalce je vprašal predsednika, da smejo slovenski protestantski ministri opravljati versko službo v Mehiki. Calles je odgovoril, da regulacijski zakon ne pozna nobene izjeme in zahteva, da duhovni vsake vere morajo biti rojeni Mehičani. Protestanti v Mehiki so se pokorili zakonu in zato jih vlada ne nadleguje.

“Prepoved glede inosemskih duhovnom ima dobre vzroke,” je dejal Calles. “Vi ne morete razumeti teh vzrokov, ker nimate takih problemov v Združenih državah. Vi nimate armade španskih in italijanskih katoliških duhovnom, ki bi hujakali ljudstvo na upor proti vladi, še njihova cerkev nima vseh prednosti in predpravice. To delajo v vaših naših špansko-ameriških dezelah. Sem so prihajali iz mekiki Rima in vse Evrope taponeumnjevali in hujakali naše ljudstvo na večne upore in nepokornosti ter so mu vzeli vae, kar so mogli. Iz tega razloga je bila potrebna revolucionarna akcija proti temu zlu. Nikarte posebiti, da so se tuji duhovni meščali v našo politiko in naše institucije v vrhu, da izpodbijejo ljudske pridobitve, ki so nas stale toliko krvi in krvi.”

Na vprašanje, kakšen bi bil efekt v Mehiki, če ameriška vlada dvigne embargo orožja kakor zahteva ameriška katoliška organizacija Knights of Columbus, je Calles rekel: “Mehiška vlada ne roče nič o stvarih, ki so v izključnem področju vlade Združenih držav, niti nima česa kritizirati.”

Strop se je zrušil na vernikog pastora-morlica!

Fort Worth, Tex.—V baptistovski cerkvi, v kateri pastiruje J. Frank Norris, ki je pred tremi tedni ustrelil lesnega podjetnika D. E. Chippa, se je v nedeljo 8. avgusta podri velik del stropa ravno v momentu, ko je Norris pridigal svojim ovčicam. Omet, ki je padala na vernike, je težko ranila dve osobi in 200 je lahko obtočenih. Praznovernice ovčice so takoj izjavile, da je nesreča dokaz, da pastorev moralni čin ni bil krščenasko delo,

Stavka cestnoželeznških nameščencev v Indianapolisu se bo nadaljevala.

Indianapolis, Ind.—Organizirani cestnoželeznški nameščenci so sklenili v nedeljo z veliko večino glasov, da bodo nadaljevali štrajk.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vražajo.

Naročnina: Zedinjene države (taven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (July 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomnite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

"PUSTITTE MALE K MENI..."

slepo vsa, kar se mu pripoveduje. Tisti časi, ko je delavno ljudstvo vse verjelo, kar se mu je pripovedovalo, so že zdavnej minuli. Delavno ljudstvo prihaja k luči, k spoznanju in razumevanju vprašanj, ki so mu mogoče bila še pred petdesetimi leti nerešljiva uganka, danes so mu pa ta vprašanja jasna, kot onim, ki so svojih šestnajst do dvajset let hodili v šolo.

S to resnico se bodo morali spriznati tudi oni, ki kriče, da vera peša,

Pregranjanje socialistov v sovjetski Rusiji

Ze nekaterikrat so socialistični listi poročali, da v sovjetski Rusiji istotako pregranjanje socialistov, kot v drugih kapitalističnih državah, istotako kot v fašistični Italiji, in po poročilih, katere razpošilja mednarodni informacijski biro socialistične in delavske internacionale, se prav lahko primerja sovjetska Rusija s fašistično Italijo z ozirom na pregranjanje socialistov. V poročilu od 24. julija 1926 poroča zopet o enem takem slučaju, ki nikakor ne dela časti sovjetski vladi kot taki sami, in še manj pa, ker se nazivlje, da je delavska vlada, sestojča iz delavcev in kmetov. Organizirano delavstvo po celem svetu je protestiralo in se zgražalo nad fašistično vlado v slučaju zavratanega umora Matteottija, italijanskega socialističnega poslanca. In ko čita poročilo o pregranjanju socialistov v Rusiji, se mora ravno tako zgražati.

Mednarodni informacijski biro delavske in socialistične internacionale poroča namreč slučaj sodnega Jurij Kučina, enega izmed najglavnejših socialistov v Rusiji še za časa carizma. Jurij Kučin se je pridružil socialističnemu gibanju še kot mlad dijak, in sicer leta 1910. V tem času je bivša caristična vlada najhuje pregranjala vse delavce, vladal je najhujši terorizem, katerega se pa nadebudni in navdušeni za osvoboditev delavstva Jurij Kučin ni ustrašil. Vseled svoje nadarjenosti in v resnici neustrašnega dela v delavskem pokretu je postal kmalu duša vsega socialističnega gibanja v Rusiji in leta 1915 je bil izvoljen v izvrševalni odbor ruske socialistične stranke; bil je najmlajši izmed vseh odbornikov. Spisal je nebroj člankov o socializmu in valed varnosti se je vedno podpisaval z imenom Oransky. Ko je leta 1917 izbruhnila revolucija, je bil izvoljen predsednikom vojaškega sovjeta 12. armade, malo nato pa predsednikom vojaškega sovjeta severozapadne fronte in valed tega je prišel v vseruski izvrševalni svet sovjotov. Na Moskovski narodni konferenci leta 1917, ki je zborovala kot nekaj parlament, je Kučin, katerega je poslalo vojaštvo na fronto, nasprotoval generalu Kornilovu, ki je bil takrat vrhovni poveljnik rdeče armade, pozneje pa postal vrhovni poveljnik "bele armade."

Tudi po izbruhu boljševičke revolucije je Kučin ostal zvest svojim principom, boju za osvobojeenje delavcev. Leta 1918, ko je Denikin v vojaški kampanji proti rdeči armadi zasedel Kijev, je bil Kučin predsednik odbora strokovnih organizacij v Kijevu; takoj, ko je Denikin zavezal mesto Kijev, je Kučin organiziral strokovne organizacije za boj proti belemu terorju, kateri boj je vodil neustrašeno, ne oziraje se na nevarnosti, v katero je prišel s svojo brezobzirnostjo v boju proti Denikinu. Ko se je pa Denikinsva armada morala umakniti iz Kijeva pred prodirajočimi rdečimi četami, so boljševičke oblasti vrgle v zapor Kučina in ves orednji odbor socialistične stranke v Kijevu. Na sodnji so bili obsojeni v zapor, ker so bili člani strokovne organizacije, katere so prejšnje oblasti smatrale za legalne, ker so se pogajali z reakcionarnimi oblastmi, in ker so razposlali apel na socialiste v drugih evropskih državah. Ko se je v državi obravnavala proti tem "zračnikom", so vsi delavci v Kijevu priredili vsplike demonstracije pred sodnim poslopjem in zahtevali izpustitev aretirancev. Pred sodnim poslopjem je bila ves čas obravnave velikanska množica ljudi, ki je dajala duška

ogorčenju, ki je vladalo med ljudstvom z raznimi boljševikom ne ravno prijetnimi klici. Izbruhnila je vojna med sovjetsko Rusijo in Poljsko. Ko so poljske armade prodirale v Rusijo, so bile sovjetske oblasti prisiljene izpustiti iz ječe vse politične kaznjence, ki so se "zdeli oblastim manj nevarni." Kučin in njegovi tovariši so se odzvali klicu ruskih socialistov, ki so bili pripravljani vsak čas podpirati revolucijo pred napadom "belih čet", so se pridružili rdeči armadi. Kučin je ostal v armadi dokler ni reano obolel, valed česar je moral iti v bolnišnico.

Leta 1921 in 1922 je Sovjetska Rusija doživela največje pregranjanje socialistov od strani boljševikov. Valed tega so bili primorani vsi socialistični voditelji nadaljevati s svojim delom nezakonito, poslužiti so se morali zopet one taktike, katere so se posluževati za časa carizma, namreč "podzemeljske". Kučin je bil aretiran in poslan v pregnanstvo v Turkestan, od kjer je pa ob prvi priliki pobegnil in prišel zopet v isti kraj, od kjer je bil poslan v pregnanstvo, in pričel takoj zopet s svojim delom za socialistično stranjo. Poletj 1924 se mu je posrečilo prekoračiti mejo in prišel je na Dunaj, kjer se je vršila konferenca izvrševalnega odbora delavske in socialistične internacionale.

Ko se je vrnil v Rusijo je bil novembra meseca aretiran in vržen v zapor v Moskvi; vržen je bil v takozvano "notranjo ječo" sovjetske tajne policije "čeka" in sicer brez kakšnega sodnega zaslišanja. V tej ječi je bil zaprt tri mesece, in po preteku treh mesecev je bil obsojen samo po takozvanih administrativnih potih v desetletno ječo, v kakoršano so obsojeni največji zločinci, in pred katero se tresejo celo v Rusiji vsi kaznjenci valed grozet, katere morajo prestati. Kaznjenci v teh ječah so sami zase v celici, in ves čas kazni ne vidijo druge osebe kot večasi ječarja, ki donaša najslabšo in najbornejšo hrano jetnikom; celice so v globokih kletah pod zemljo, kamor ne pride noben solnčni žarek in zelo male svetlobe, največkrat nobena; vladne so tako, da so tla vedno pokrita z vodo; za ležišče je samo mala ozka deška; vsa družba, katero ima jetnik, so podgane, katerih je vseporno v teh ječah. In poleg tega so še kruti ječarji, ki največkrat mučijo jetnike tako, da umrjejo ali pa zblaznijo. In v tak zapor je obsojen Kučin, socialist, ki je vse svoje življenje posvetil edino osebo oditi delavstva pred izkoriščevalci in tiranijo od strani mednarodnega kapitalizma in krutega carizma.

Po kratkem bivanju v čalbinski jetnišnici je bil premeščen v državno kaznišnico v Saratovu, kjer so zaprti sami politični kaznjenci, ah kakor jih imenujejo v Rusiji "kriminalci". V zaporu je sedaj že dve leti. In ker vse interelacije od strani njegovih sodrugov in drugih niso pomagale da bi bil osvobojen, je povzel takozvano "gladovno stavko". Njegove zahteve so skromne in sicer: Premestitev v drugo kaznišnico; dovoljenje, da se lahko svaža s drugimi zaprtimi socialisti; da je dovoljeno bivati njegovi ženi v istem mestu, kjer bo on v zaporu. Ko so namreč njegove zahteve, ki so skromne, kot najbolj morajo biti, mora Kučin v državi, kjer vladajo delavci in kmetje, dritavi, o kateri vedno pravijo zagovorniki sedanjega režima v Rusiji, da vlada pravica za kmeta in delavca, iti na stradovno stavko in izpostavlja svoje življenje v nevarnost v boju proti boljševičkim obla-

stim, kot ga je vedno prej, ko je bil v vednem boju zoper carskim oblastim: Kučin, ki je vedno stal v prvih vrstah v boju za delavske pravice, v boju zoper izkoriščanje in zatiranje delavcev.

Pred kratkim so boljševičke oblasti celo izdale svariilo udeležiti se zbiranja prostovoljnih prispevkov v Matteotijev sklad. In človek lahko z mirno vestjo reče, da imajo popolnoma prav. Ako se pripete tako gorostani slučaj, kot je slučaj Kučina, bi bila največja hipokričija komunistov zbirati v sklad, ki se rabo v podporo delavskega gibanja v državah kjer ni nobene demokracije. Stoter — in stoterokrat se bo sedaj predbacivalo svetovnemu proletarijatu, da boljševički režim ni prav nič boljši, kot je fašizem, in to vedno od strani zagrzihnenih nasprotnikov delavstva; da boljševički pregranjanje ravnatoko delavce, da v Sovjetski Rusiji ni svoboda govora in zborovanja, akoravno pravijo, da vladajo delavci in kmetje, ki so v vednem boju za te pravice. Toda socialistje to ne sme opisliti pred nadaljevanjem dela, katerega so pričeli izvajati pred desetletji in desetletji; ne sme jih ustaviti niti fašizem niti boljševizem v boju za politično svobodo socialistov.

Ameriška zgodovina v avgustu

I.

6. avgusta 1777. — Bitka pri Oriskany. — Bila je to ena izmed najbolj čudnih in krvavih bitk v revolucionarni vojni: Oddelek Branticev, Kanadevcv in Indijancev je dne 3. avgusta 1777 obkrožil Fort Stanwix (blizu kraja, kjer danes leži mesto Rome, N. Y.). 800 ameriških naseleljencev, večinoma Nemcev, pod generalom Nicholas Herkimerm, se je napotilo tja, da odpomore oblagancem. Močan oddelek britanskih vojakov in Mohawk Indijancev je bil poslan njim nasproti, da jim prestriže pot. Britanci so se postavili v zaselo pri Oriskany blizu kraja, kjer je danes Utica, in Herkimerm je možje so marširali v zaselo, kjer so sovražniki na nje prežali. Naenkrat so Indijanci planili nad Amerikance. Prišlo je do strašnega spopada; človek se je v sumi boril s človekom. Indijanci, ki jim je končno upadel pogum radi velikega števila mrtvecev, so se razbežali v vse smeri. Nato so se tudi Britanci umaknili. Herkimerm je zgubil mnogo ljudi in ni bil v stanu nasledovati sovražnika. Nad četirino vseh borilcev je padlo v tej bitki. General Herkimerm je bil ranjen in je umrl par dni kasneje.

Dne 8. avgusta 1829. — Prva lokomotiva v Združenih državah. — Tega dne je prva lokomotiva zadržala v Ameriki. Bila je ena izmed štirih; izgotovljenih na Angleškem in uvoženih v Ameriko za družbo Delaware and Hudson Canal Ry. Co. Ime lokomotivi je bilo Stourbridge Lion. Poskušana voznja je bila pri Honesdale v Pennsylvaniji. Tračnice so bile iz lesa. Horatio Allen, civilni inženir, sam na lokomotivi, jo je vozil tri milje skozi pennsylvanisko gozdrovjo.

8. avgusta 1842. — Prve promocije na Harvard vseeučilišču. — Harvard University je najstarejša visokošolska ustanova v Ameriki. Ustanovil jo je rev. John Harvard l. 1638. Ko je bil Harvard bolan in je čutil, da umira, podaril je polovico svojega imetja — približno \$3700 — za zgradbo poslopja in svojo knjižnico od 320 zvezkov kot začetek vseučilišne knjižnice. Prvi razred "kolegija" se je otvoril v decembru istega leta. Sklenjeno je bilo, naj se visoka šola imenuje Harvard College na čast daritelju in postavili so jo v Newton, Mass. Kmalu potem so ime tega mesta spreminili v Cambridge, na čast slavne angleške univerze v istoimenem mestu. L. 1842 so prvi dijaki dovolili svoje nauke; štjevalo promoviranih je bilo devet. Dandanes je Harvard University eno izmed najslavnějšíh in najbogatejših vseučilišč na svetu in ima

čez 8000 dijakov in skoraj 1300 učiteljev in profesorjev.

Dne 10. avgusta 1846. — Ustanovitev Smithsonian Instituta. — Ustanovitelj tega slavnege ameriškega znanstvenega zavoda je bil James Smithson, Anglež, ki je svoje premoženje, znašajoče \$575.000, zapustil Združenim državam v svrho, da se v Washingtonu ustanovi zavod, ki naj nosi njegovo ime in ki naj bo posvečen razširjenju in podpiranju znanosti. Smithsonian Institution odpošila mnogo znanstvenih ekspedicij oziroma sodeluje s takimi po raznih delih sveta, zlasti v svrho geoloških, bioloških in botaničnih študij. Skupno število dosedanjih publikacij tega zavoda znaša približno 1.090.000. Oddelek tega zavoda so: National Museum, National Gallery of Art, Bureau of American Ethnology, International Exchange Department (ki pošilja znanstvene in vladne publikacije v inozemstvo in sprejema od inozemskih znanstvenih zavodov njihove publikacije za razdelitev v Ameriki), National Zoological Park, v katerem zverinjaku se nahaja 1768 živali, in Astrophysical Observatory, ki je zgradil zvezdarne v Kaliforniji, Čile in Arizoni.

Uprava Smithsonian Instituta je v rokah odbora, ki je sestavljen iz podpredsednika Združenih držav, vrhovnega sodnika Združenih držav, treh članov senata, treh članov poslanske zbornice in 6 odličnih državljanov, ki jih imenuje kongres.

Ameriška zgodovina v avgustu

II.

Dne 12. avgusta 1898. — Anektiraju Havajskega otočja. — Hawaii je skupina 12 otokov v severnem Pacifičnem oceanu, 2100 milj daleč od pacifične obali. Te otoke je baje odkril kapetan James Cook, ki jih je l. 1778 preiskal in jih imenoval Sandwich Islands. Za časa odkritja so bili ti otoki goste naseljeni po polu-civiliziranem narodu, ki je živel pod fevdalno vlado. L. 1895 se je zadnja havajska kraljica morala odpovedati in dne 12. avgusta 1898 so bili otoki formalno priključeni Združenim državam. Dne 14. junija 1900 je otočje bilo organizirano kot teritorij Združenih držav. Glasom ljudskega štetja od l. 1920 je otočje Hawaii imelo 258.912 prebivalcev; 60 odstotkov Havajcev in 15 odstotkov Portugalcev in Spancev. Domorodci (Havajci) spadajo k malajsko-polineškemu plemenu in so podobni Novo-Zelancem po svojih lepo razvitih postavah. Imajo široka, velika lica, črne lase in imajo rdečkasto-rjavo kožo. Dobrodušni so, precej delavni in duševno jako nadarjeni. Teritorij Hawaii ima svojo zakonodajo, ki obstoja iz senata s 15 člani in reprezentativne zbornice s 30 člani. Eksekutivna oblast je v rokah gubernorja, ki ga imenuje predsednik Združenih držav za dobo štirih let. Gubernor mora biti havajski meščan.—F. L. I. S.

ZAKONET

"Minogrede."

Pater Ambrožič (v čikaški Patriji so razni patriji se bi rad tepel na smrt in za smrt. Kdor ga hoče poslušati, lahko izve od njega, da so bili v tolikem in tolikem času — pred okrog dvatisoč leti — trije resnični mrtlični rešeni oživljeni. Tell it to Sweeney!

Ako hoče pater mene poslušati, mu lahko povem, kako so se prej — pred tritisoč leti — ob Nilu in Tigrisu ter na Kreti zbrali skupaj kose razsekanih ljudi in — presto! — kosi so se v hipu zrasli skupaj in ljudje so oživeli. Vse to sem čital še kot otrok, kakor sem istočasno čital o enakih žudežih v Zgodbah sv. pisma in taktat sem to lepo verjel. Danes pa nisem več otrok.

Ce pa pater Ambrožič misli, da bo na končiku, če podpre svojo vero v duhove z "znanostjo" spiriritizma, je padel v jarek. Prava vera ima ravno toliko opraviti z bedaštim spiriritizmom kakor ima z evangeliji in školskiko. Poor fish!

On vas vodi!

Predsednik Coolidge rešuje vsa svetovna vprašanja z — molkom.

Vitezji! Za njim — in v tem znamenju bošče omagali.

Kadar bo stric star 250 let.

Vnučki v 21. stoletju bodo rekli, da so bili očetje v prvi polovici 20. stoletja zelo, zelo čudni strici.

Perijednati ocvirkl.

V avgustu smo. Stavroveci so imenovali ta čas pasje dni in so naredili neka znamenja v praksi. Naj bo kakor hoče, dejstvo je, da meseca avgusta vsako leto se dogaja sledeče:

V Rusiji izbruhne revolucija proti sovjetom.

Na Balkanu grozi vojna.

V Franciji odneha kriza.

V Budapešti imajo velik proca.

Na Kitajskem je povodenj.

V Chicagu so čudeži.

Kazimir se pomladi za eno leto.

Zdravniški nasveti.

Ako otroci jedo zeleno sadje — dobre driske.

Ne dajajte otrokom nezrelega sadja! Ne dajajte otrokom prepovedanega sadja!

Seme se pačijo.

Resnica ne potrebuje časti in kadila. Kdor resnico časti in ji kadla, se iz nje norčuje.

Razvoj politične demokracije.

Prvi štadij: volilni glas nad vsako ceno.

Drugi štadij: volilni glas za vsako ceno.

Zadni štadij: volilni glas pod vsako ceno.

Spančakaj, spančakaj, Snuki!

Neki list piše, da letos bodo morali ameriški volilci izbirati le med "mokrimi" in "suhimi" kandidati. Vas druga vprašanja bodo v ozadju.

Delavec, kolikor jih gre na volišče, bodo torej lahko izbrali! Vsi kandidati stare republikanske in demokratske garde so navadno mokri za ušesi in suhi kot "kork" pod kapo.

Pertinentna vprašanja.

Alli je zdravnik, ki reše raka iz telesa, despot?

K. T. B.

Delavčeve divjanske.

New York, N. Y. — Ljudje so odhajali domov, ko je pošila jeklena vrvi pri smotežniku. Ki je držal visoko v zraku jekleni tram, na katerem je stal delavec Harry Carlson. Ljudje so ga videli pasti doll v globočino z železnim tramom vred.

Elektricar, ki je delal na Trentji aveniji, se je zadel ob tračnico, ki služi električnemu toku in je skrila v kanalu. Bil je ubit na mestu.

Odlikovanje.

"Andoček je bil odlikovan." — "Zakaj pa?" — "Iznel je prirodne vonjave za umetne cvetke."

RAZNE VESTI

PROFESIONALNI POLITIČARJI SE DRENJAO V OSPREDJE PRI DELAVSTVU.

Gaffigan skominja po predsedništvu Državne delavske federacije.

Springfield, Ill. — John F. Gaffigan, predsednik springfieljske delavske federacije, bo kandidiral za predsednika Illinojske delavske federacije pri volitvah, ki se bodo obdržale dne 14. decembra. Gaffigan je nazadnji kandidat John H. Walkerja, ki zopet kandidira za predsednika. Gaffigan je član ularne ognjegeasceve. V politiki je demokrat.

Springfieljska delavska federacija, za kateri Gaffigan predseduje že osim let, je letos povabila kot glavnega govornika na Delavski praznik demokratične senatorskega kandidata George Brennana.

Politika ven iz unij, kriče profesionalni političarji starih strank, za to da imajo oni priliko uganjati politiko v unijah.

NIKAKO NEUMNOSTI OD STRANI VLAD, PAČ PA PROSTE ROKE, ŽELI IMETI AMERIŠKI BUSINESS.

Washington, (FP) — Ameriški komitej izvoljen na sejo Mednarodne trgovske komore je naganil zelo močan in oster program, ki ga bo predložil seji Mednarodne trgovske zveze, ki bo zborovala v Stockholmu prihodnjega junija. Predstavniki zveze stoji na stališču, da mora organiziran business stati skupno po vsem svetu proti vmešavanju političnih vlad v trgovino.

Kopja so namerili proti tipu postavodaj, "ki žele napraviti vse možne zakone, v prvi vrsti na tuje komumente," ter pravijo, "da tako poseganje v reguliranju en od strani vlad, ali pa omejitvi proizvodnje ali trgovine, je nepotrebno za odvisne konzumente sveta."

To se tolimači na ta način, da ameriški business ne bo več trpel neumnosti, ki jo uganjajo Britje, ki so si prisvojili skoro vsa gumijeva polja, ter neumnosti Brazilcev, ki vsaših kontrolirajo kavni trg.

Komitej, ki mu načeljuje Julius Barnes, je naperil svoj nazadni napad na drznosti v proizvodnji in trgovini, ki se jih pozlužujejo razne vlade.

DRZNI POSILNEZI ZLORABLIVI DVE MLADENKI.

Chicago, — V petek zvečer so se vračale tri čikaške mladenke v družbi treh čikaških mladenk, da se zabave v Melrose Parku domov v Chicago. Vse tri mladenke so stare po 15 let, dočim imajo njih spremljevalci vsak šestnajst let. Policija ni izdala inem mladenk. — Ko so čakali na inem vogalu na polični karu, so se pripeljali mimo v avtomobilu trije mladi moški, ki so cakajoče tri parčke povabili, da prisedejo k njim, da jih odpeljejo v Chicago. Res so vsi leželi v avtomobil, ki pa ni odpeljal proti Chicago, temveč je na prvem križišču zavil na neko stransko pot ter obstal sredi javnega gozda ob Desplaines reki. Tam so dekleta sprevidela, kaj nameravajo oni trije storiti z njimi, in začele so kričati na pomoč: njih klicev seveda ni nihče slišal, kajti daleč naokrog ni nobene hiše, ob tisti pozni uri pa tudi ni šel nihče tam mimo. Nastala je zmešnjava, v kateri se je eni izmed devovk posrečilo skupno z njenim spremljevalcem pobegniti. Eden izmed treh urabriteljev je stražil prejšnaka spremljevalca ostalih dveh deklet, dočim sta njegova tovarišiči stali dve odvekla v bližnje grmovje ter si na njihovih mladih telesih nasitila svojo pohotnost. Celo uro so se ugrabitelji zabavali z mladenkami, nato pa so vse skupaj naložili na avtomobil ter jih zapeljali do najbližjega postajališča polične železnice.

Policija sedaj išče nesramne posilnece.

SKRIVNOSTNA SMRT ČIKAŽANKE.

Chicago, — V nedeljo ponoči je neki lepo oblečen moški pripeljal neko žensko v Lakeview bolnico. Rekel je, da je njegova žena in da je omedlela v njegovem avtomobilu. Pristavil je še, da mora hitro obvestiti njeno mater, ter je izginil iz bolnišnice. Ko so žensko položili na operacijsko mizo, so ugotovili, da je mrtva. Mrliški oglednik je ugotovil, da je srčna napaka povzročila smrt.

Na podlagi listin, ki so jih našli v ročni torbici pokojnice, so ugotovili, da je mrs. Weeks. Poklicali so njenega moža, ki jo je spoznal za svojo ženo, ni pa znal povedati, kako je to, da se je vozila s tujim moškim. Pravi, da je bila vedno zvesta in se je držala svojega doma ter da ni nikdar pohajala z nobenim moškim. Njegovo mnenje je, da je je dotični tujec hotel spolno zlorabiti, ter da jo je pri njenem upiranju zadela srčna kap.

ČIKAŠKI KANALI POGOLTNILI VELIKE MNOŽINE MUNŠAJNA.

Chicago, — V nedeljo dopoldne, ko so mnogi katoliški duhovniki točili po svojih grillih dobro kapljico, je točil alkoholno pijačo še nekdo drug. Toda ne po grillu in tudi ne dobro kapljico. Šerif Hoffman je namreč v nedeljo dopoldne stočil v kanal pred okrajnim poslopjem ogromno zalogo žganja, vina in piva. Vsa ta pijača je bila slaba, napravljena v nezdravih razmerah in polna strupa, torej ni vredno, da bi kdo potočil kako solzo za njo. Bila je ničvredna brozga in, je stokrat boljše, da je stekla v kanal, kakor pa da bi tekla po človeških grillih.

Steklo je na tisoče galon — vsa pijača, kar ja je bilo zaplenjeno tekem enega leta v Cook okraju. Razen tega so šerifovi ljudje razbili na trdem tlaku pred okrajnim poslopjem 690 industrialnih strojev, vrednih kakih \$87.000. V teh strojih so našli \$12.000 drobitar, ki je bil izročil okrajnemu blaginjaku.

Šerif je uničil vse, kar je bilo zaplenjeno, razen orožja in streliva ter 500 galon čistega alkohola. Alkohol bo dan na razpolago v zdravilne svrhe okrajni bolnici in okrajnemu sanatoriju v Oak Parku.

ZDRAVNIK Z LASTNO KRVJO REŠIL BOLNIKA.

New York, — Dr. John Black je s svojo lastno krvjo rešil življenje svojemu bolniku Francis Daltonu. Ura je bila polnoči in bolnik se je boril s smrtno. Edino s transfuzijo krvi je bilo mogoče rešiti bolnikovo življenje. Toda kje naj dobi sredi noči človeka, ki bi bil pripravljen dati svojo kri in katera kri bi bila tudi primerna, kajti razume se, da se ne more v vsakem slučaju porabiti kri od vsakega poljubnega človeka. Dr. Black ni dolgo premišljal, temveč je po ugotovitvi, da je njegova kri primerne v tem slučaju, pripravil vse za transfuzijo ter je sam gonil pumpo s katero je pretočil iz svojih žil v bolnikovo žile eno osminko krvi. S tem je rešil življenje bolnega Daltona.

IZVOZ AVTOV SE MNOŽI.

Najboljši odjemalec je Avstralija.

Washington, D. C. — Trgovski departament poroča, da se je v prvi polovici letošnjega leta izvozilo za \$182.066.873 avtov in avtomotivnih produktov. To je veliko več ko lani, ko izvoz tudi ni bil majhen. Kanada je naročila za več ko devetnajst milijonov dolarjev avtov in avtomotivnih produktov v prvi polovici leta.

Iz Združenih držav gre največ avtov, tovornih avtov in busov v Avstralijo. Ta dežela je v prvih šestih mesecih tega leta kupila skoraj sedem tisoč tovornih avtov in busov.

DELAVČEVA USODA.

Ely, Minn. — John Markun je izvršil samomor. Vzrok? Izgubil je delo in hoteli so ga vreči iz hiše, ki je bila kompanijska.

ZAKAJ OBŠOJAJO VISOKO TARIFO?

Chicago, Ill. — (F. P.) — Visoka tarifa je razgaljena kot velikansko breme za farmarje in mezdne delavce, kot se je izjavil kongresnik Cordell Hull. Hullova izjava sugeriira mogočnost nove politične zveze med demokrati in pa zapadnimi republikanci, da zavržejo program protekcijske tarife.

"Gibanje za farmersko odpornost", pravi Hull, "je napravilo resen napredek v tem, da so ameriški farmarji končno spoznali, da so tiste tipične republikanske tarife, ki so bile izdelane po kapitalističnih, prizadela resno nevarnost agrikulturni; da so namesto povzdignili kmetištvo, so ga pa uničili. Odkar je takozvana Fordneyjeva tarifa priznana kot pravi vzrok neznošnim farmerskim razmeram, je očitvena odpornost edinole v znižanju tarife. Znižanje tarife pomeni znižanje cen produktov in nižje cene vsakdanjim potrebam.

Hull vidi, da so ljudje pričeli uvidevati, da so jih kapitalisti vjeli v zankjo z njihovo propagando za visoko tarifo. On pravi, da mednji delavci, ki delajo v industriji, ki je pod protekcijo tarife, prejemajo povprečno nižje plače in da žive veliko slabše, kot pa milijoni delavcev, ki so zaposleni v avtomobilski in pa v drugih industrijah, ki niso protektrinani po tarifi.

Tarifa je bogatale žepo delodajalcev, pravi Hull, "ki so se pasli za dobo dveh generacij. Oni so dominirali republikansko stranko potem njihovega vzhodnega krila ter so spisali sami te nezaljne tarife, pod katerimi so padle farmerske osebe od leta 1920 za trideset milijonov dolarjev.

Toda Hullove opazke ne smejo zapeljati delavce, da bi sprejeli antikaristični val kot za farmersko in delavsko unijo proti velikemu businessu. Kot njegova zadnja izjava kaže, so finančniki pričeli spoznavati in verjamejo, da se visoka tarifa križa s stališčem Združenih držav, ki so velik kreditor in pa kot velik proizvajalni narod. Hull pravi:

"Naš tujezemski dolg, ki znaša več kot dvajset milijonov dolarjev z interesom vred, ne bo mogel biti plačan, ako bomo nadaljevali sedanjo ekonomsko politiko. Naš vedno naraščajoči preostanek z znižanimi izdatki nam bo prinesel neizogibno stagnacijo in brezdelje dela in kapitala v tej deželi. Za vsakih sto milijonov dolarjev tarife, ki se steka v blagajno pod sedanji tarifnim sistemom, se zniža množina naših ekspertov v rednosti najmanj za petsto milijonov dolarjev. Mi ne moremo prodati, ako tudi ne kupimo."

Združene države bodo eventuelno opustile tarifno protekcijo, ker drugače ne bodo mogle pobirati svetovnih davkov in obistem času držati ta mastni davkev proč s tarifnim zidom. Kajti končno mora biti plačan davek v blagu, ki je producirano v tujih deželah.

Prosta trgovina, bo pomagala izenačiti ameriške in svetovne tržne cene. Ameriške življenjske razmere se bodo nizale, čim se bodo nizale tudi mezde, dokler ne bo cena proizvodnje nizka dovolj, da se bo lahko kosala s tujjo kompetitijo. Industrije v Ameriki, ki niso vsedan prizvajati cenejše, bodo prisiljene zavreči vrata. Ako postane v Ameriki delavstvo močno dovolj ter da zahteva svoj delež od davkov iz drugih dežel, in to več kot so kapitalisti pri volji dati v obliki mezde, potem lahko vzdrži svoj izoliran življenski standard, ki je višji od ostalega delavstva sveta, in ne na noben drug način.

Deset oseb utonilo v Buffalu.

Buffalo, N. Y. — V nedeljo se je pripetila velika nesreča v kopalnici Brant, ko je vodni potok zalotil skupino kopaleev ter jih odnesel seboj od obrežja daleč proč, kjer jih je v globoki vodi deset utonilo. Šest trupel so našli.

Kopalnice Brant se nahaja trideset milj od Buffala, na južni obali jezera Erie.

Vesti iz Jugoslavije

POSLEDICE POPLAV V MARIBORSKI OBLASTI.

Nova nevihta s točo med Poljčanami in Grobelnem. — Milijonske škode.

Maribor, 22. julija. — Po par toplih solčnih dneih so začeli zopet nalivi in deževje, ki je navdajalo s strahom okoliško prebivalstvo. Dne 22. julija je združila med Poljčanami in Grobelnem in tja čez Ptujsko polje nevihta s točo, ki je mahoma napolnila potoke in napravila novo škodo po polju. V naših krajih sicer ni bilo tako obsežnih poplav kakor na jugu, vendar sega škoda, ki jo trpi kmečko prebivalstvo vsled večnega deževja, v milijone. Komaj polovica krme je prišla pravilno posušena pod streho, ponekod je skušajo še sedaj sušiti, ko po vse par ur solnce. Isto je z žitom, ki je za več tednov pozneje dozorelo in leži zbito v zemlji. Žetev je akrajno naporna in valed tega tudi draga. Polja v bližini vod pa s travniki vred vsa pobeljena in hasek niti približno ne bo dosegal stroškov za obdelavo. Ajde, ki je v velen jesenski pridelek v teh krajih, po večini valed zakasnele žetve ne bo mogoče posejati, njive bodo ostale prazne. Sadje valed prevelike mokrote odpada in gnije pred dozorenjem. Kmetje se upravičeno dan na dan s strahom vprašujejo kaj bo in nič manj meščani, ki že čutijo na vseh koncih in krajih podražitve življenskih potrebščin, vladna pa jim pripravila znižanje prejemkov.

Na več krajih, posebno v Dravski dolini, so napravili velike škodo hudourniki, ki so odnašali mostove, njive in skladišča lesa. Ogromno so trpele še od lani zdravane naše ceste od letošnjega deževja. Često med Vurbergom in Ptujem je voda v razdalji več metrov enostavno odnesla, povsod pa navožen prodca, tako da stiri v zrak že temeljno kamenje. Vozila pri tem silno trpijo, avtomobil ni manjše kot uboga kmečka živina, ki se mora mučiti po ostrem kamenju. Prekmurje sicer letos ni doživelo laneka poplavy, splšno pa trpi na istih težavah kot naši kraji. Pač pa se je pretrgal delovski napis in poplavl precej dolga, kjer so prideltki prav tako uničeni kakor krog Celja.

Smrtna nesreča pri delu. — Maribor, 22. julija. — V prav kratkem presledku se je pripetil pri izvrševanju električnih naprav od strani mestnega električnega podjetja v Mariboru še drugi slučaj, ki je zahteval smrtno žrtve iz vrst nastavljenecv imenovanega podjetja.

Dne 22. julija je bilo zaposlenih pri napeljavi električnega omrežja pri hiši Wildenreinerjeve ulice št. 16 več monterjev in delavcev mestnega električnega podjetja. Na dvorišču je stal na enostavni lesen lestvi 45 letni delavec Robert Pirkovič in barval žice hišnega poklopa. Po dovršenem delu, za katero se je sam prostovoljno javil, kakor je to med delavci običaj, si je Pirkovič, ki je bil prej dimnikar, odpel zavarovalni pas, zakril spodaj stojčim štirim delavcem, ki so varovali lestvo, da je gotov, ter se je hotel preokreniti z loncev v roki, v katerem je imel barvo in topil. V tem je nensdoma izgubil ravnotežje. Delavci so slišali le še njegov krič in Pirkovič je padel vznak 12 metrov globoko. Priletel je z glavo na cementna tla in obležal na mestu mrtve. Došli poštejni zdravnik dr. Zorjan je mogel le odrediti prevoz trupla v mrtvašnico na mestno pokopališče. Državno pravdnistvo ni odredilo komisije, ker bo ugotovilo le, ali se je pripetila nesreča radi prenzike lestve ali radi točka z električnim tokom ali radi hipne izgube ravnotežja.

Samomor starega. V gozdiču pri Sv. Duhu v Zagrebu so našli na nekem drevesu obešenega starca. Kasneje so ugotovili, da je bil to 58 letni tesar Fr. Šotc, ki je šel v smrt radi živčne bolezni.

Pročevanje. Med dvema delavcema za upognjeno pohištvo na Zbelovem pri Poljčanah, Gumezem starejšim in mlajšim, je dne 18. julija prišlo do ostrega prepira iz ljubosumnosti. V prepiru je starejši Gumezev porinil svojemu nasprotniku oster nož-atrugalnik v prsa s tako silo, da mu je prerezal aorto. Ranjenec se je zgrudil mrtvev na tla. Ubijalca so orožniki odvedli v konjake zapore.

Zaradi dolgotrajnega deževja v smrti. V Prijedoru v Boani so v okolici sela Orlovič našli na hrastiču posestnika Milka Timarča obešenega. Ze več tednov se je pritoževal zaradi dolgotrajnega deževja, češ da rodbina prihodnje zimo ne bo imela živeča in ne bo mogla plačati davkov, ker bo letina popolnoma uničena. Da se umakne taki usodi, je šel prostovoljno v smrt.

Pri Rugovu valed poplave utonilo nad 100 oseb. Po vseh iz Belgrada je pri Rugovu, kjer se je utrgal oblag, ponearečilo vsled poplave nad 100 oseb. Silno narašči hudourniki so jih odnesli s barakami v vled, v katerih so prenočevali. Doselej so našli trupla 48 ponearečenecv.

Zdrav moč utonil, bolna žena se rešila. V Sisku in okolici so vode v zadnjem času valed neprestanega deževja močno narašče ter poplavlje vsa okolice. Seljak Nikola Grilec iz Odre, ki je na svojem vozu peljal iz bolnišnice svojo ženo, je vsled poplave zavozil v globočino. Mož in konji so utonili, bolna žena pa se je srečno rešila iz vode.

ko so je blo za zakon proti korupciji: Nihar, nikar, da ne baramote pred svetom! — Z 99 proti 100 je verjetno, da bi kaj takega tudi rekeli, če bi se predlagalo kaznovanje najhujših korupcijonistov.

Iz Metlike. — Priprave za vodovod. Dne 15. jul. je imel odbor vodovodne zadruge sejo, na kateri se je ugotovilo, da je analiza vode potoka Obrha, ki jo je podal bakteriološki zavod, dobra ter da voda ne vsebuje fekalij. Zato je odbor že vložil prošnjo za gradbeno dovoljenje, gospodarski odbor pa prošnjo na velikega župana za dovoljenje prodajo lesa iz "mestnega loga."

Požar v Mlakah. — Dne 18. julija je nastal pri posestniku Jozetu Kraju iz Mlak, občina Podzemelj, požar, ki mu je uničil gospodarska poslopja. Posestnik je osumljen, da je sam zanetil požar ter so ga orožniki aretirali in oddali v zapore tukajšnjega sodišča.

IZ PRIMORJA

PRED RAZPUSTOM VSEH JUGOSLOVANSKIH KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI?

"Kaj vam bodo lastne kulturne organizacije, saj imate fašistovski!"

Trst, 24. julija. — Triški prefekt je razpustil v sv. Križu pri Trstu mladinsko društvo "Kovčiči", in godbeno društvo "Lira". V posebnem odloku, ki ga je društvo dostavil, jima prefekt odita protidržavnost in prevratnost ter naglašaa, da v Juljski Krajini nimajo jugoslovanska društva nikakega razloga za obstoj, ker itak delujejo že po vseh vaseh fašistovska mladinska društva, v katera mora vstopiti tudi jugoslovanska mladina.

Pričakovati je torej, da bo v kratkem času doletela enaka usoda vsa jugoslovanska društva v Juljski Krajini in naša šoli obvezna mladina bo kratkoma izročena kulturnemu propadanju.

Triški promet. Meseca junija je bilo skupnega prometa 3.477.863 kvintalov napram 4.296.439 lanskega leta. V letošnjem prvem polletju je bilo skupnega prometa 24.812.288 kvintalov, lani 28.097.194.

V Idriji so pokopali Frana Didica, hotelirja in posestnika. Dosegel je starost 62 let.

Strašna nevihta na Primerju. Dne 22. julija je nad Sušakom in okolico divjala grozna nevihta. Ob močnem grmenju se je vtila ploha z gosto točo. V celih potokih je drla voda po strmih ulicah, ki vodijo proti Trstu, noseč seboj prst in kamenje. Voda je vdrila v kleti in napravila mnogo škode. Toča je bila debela kakor lekniki. Vinogradi, sadno drevje in prideški so močno poškodovani. Toča je padala več kot pol ure.

V Solkanu so našli pred kratkim blizu železniškega mosta moško obloko in kaaneje utopljeno. Sedaj so spoznali v njem 67 letnega Frana Doigana iz Starce Sušice, občine Šmilhel na Krašcu.

V Tolminu je podal demisijo doseđanj občinski komisar Ivan Mrak. Za komisarja je imenovan dr. M. Marzan, vodja kmetijskega urada, Tolmincem dobro znan od zadnjih volitev. Dr. Marzan je izdal na občane manifest, v katerem naznanja, da bo deloval v korist občine v smislu fašistovskega režima.

Kako vodijo tujec zn nos. Italijanska železniška uprava je znižala vožnjo vsem onim tujcem, ki nameravajo ostati najmanj 10 dni v kakem kopališču gorenjejeja Jadrana. Nekateri dobijo v Postojni izkaznico za znižano vožnjo, drugim, in teh je največ, se reče, da jo dobijo pozneje ali celo šele na primer v Opatiji, ako potujejo tja. Tujci komentirajo tako postopanje kakor zasluž.

"gazi" iz Milana. Špiklet so proračunjeni na 8.500.000 lir. Zidan pa most ne bo iz naravnih skaga kamna, marveč je dal material neki karnomol pri Vidmu, ki je bolj po ceni. Za vsa oboke se potrebuje 6400 resanih kamnov. Delavci delajo 12 ur na dan in zaslužijo 3 lire na uro.

V Robedilcu v Kobariškem Kotu razmišljajo, kako je to, da nimajo niti ene vozne poti. Povod sama steza. Pripeljati in odpeljati ni mogoče ničesar, vedno trpijo ramena. Steze so take, da se ob malem deževju človek pogreze do kolien v blato. Prizadei posestniki zahtevajo pomoči. Pred vojno je bila zavrta na cesta od Kobarida skozi Kryd in Podbelo. Iz Kobariškega Kotata je mnogo mladih ljudi po svetu. Dekleta dobijo službe v Goriči, Trstu, Vidmu, fantje gredo v Francijo in Ameriko.

Smrtna nesreča. Na cesti iz Vojskave v Idrijo se je zgodila smrtna nesreča na prav naveden den način. Josip Likar je peljal voz tramov. Na strmi cesti je pritrjeval zavoro na sprednjem delu voza. Tu pa se privlila hriba teška akala, ki ga je podrta na tla. Bil je na mestu mrtvev.

Strašna nesreča se je pripetila pri Sv. Andreju v Trstu. Vojaški avto, ki ga je vodil protak Giovanini, je podri 75 letnega Josipa Pipana in ga smrtno ubil. Vojski so snalili avtomobil. Giovanini se je hotel pri tem izkasati, da zna voziti tudi on. Pa zna tako, da je povobil človeka.

Pred poroto v Garciu se je vršila razprava proti Antonu Pogonu s Cerkljanskega, ki je vozel Franu Obdu poleno tako usrečno v glavo, da je Obid na nekaj dni umrl. Dejanje je bilo izvrjeno v pijanosti. Pogon je bil obojen na dva leti, pet mesecev in pet dni teške ječe, na plačo odškodnine in poravnavo sodnih stroškov. Na podlagi dekreta s dne 5. julija 1925 se mu odpusta pogojno kanen dveh let. Pogon je sedel v zaporu še eno leto, 5 mesecev in 28 dni. Zato je bil puščen na svobodo. Prepri radi deklet imajo radi šalostne posledice!

Kaj se pripravljate? V ministstvu za notranje zadeve se je vršilo pod predsedstvom ministra Federzonija dolgo sberovanje, katerega se ne udeležili vsi prefekti iz Juljske Krajine; visoki komisar Ricci in fašistovski pokrajinski tajnik s Vidici, Pule in Reke. Razpravljale so se o političnem položaju v Primorju z ozirom na vprašanje drugorođevcev. Poročil o sberovanju ni. Kaj so sklenili, se pokaže v kratkem. Kakor snano, so bili fašistovski sklepi v Pulj odobreni na najvišjem fašistovskem mestu v Rimu.

Občinski komisar v Trstu. Za občinskega komisarja je imenovan podprefekt dr. Ernesto Perez, ki je po fašistovski sodbi eden najbolj vpoštovanih funkcionarjev v notranjem ministstvu, kjer je bil dondej sagasien kot generalni inšpektor. Star je 50 let, roditel se je v Šidriji: "Il Popolo di Trieste" pravi, da je njegovo imenovanje vsačuda gotovo presenečenje, ker se ne navajala razna imena se to mesto. Volja vlade sporazumno s vladstvom stranke je bila, da se imenuje za občinskega komisarja v Trstu oseba, ki je povsem tuja lokalnemu ambijantu. Takš oseba ne bo vsbujala nobenih smovov, ne bo se je dotiklo strankarstva ali simpatij do ene ali druge skupine. Perez je prišel nemudoma v Trst, da prevzame vodstvo občine. Fašistovski glasilo podpravlja komisarja Perea upajoč, da bo s trdno voljo in visoko fašistovski zavestjo defašistil Trst, kakor to hočeeta vlada in stranka. Sindaco Pitacco se je poslovil in izročil občinske posle v roke komisarja Perea.

V smrti, ker ni mogel dolati. Chicago, — Sebastian Kuzyn, star 41 let, se je v nedeljo obešil na svojem domu v Cleveu. Njegovi sorodniki so izpovedali, da se je pred dvema tedni pri svojem delu poškodoval na kolci in da vadi tega ni mogel dolati. Bil je mizar po poklicu.

VAROŠE NI IZBOLJŠE "AMERIŠKI BOVOVI."

NESMISEL VERE V BOGA

Konstruktivni zaključek po razgaljenju in uničenju zmot.
Joseph McCabe.

(Dalje.)

(iz nadaljevanja v zadnji izdaji je bilo pomotoma izpuščenih par odstavkov, zato del članka priobčimo ponovno.)

Na kratko povedano, zvezde se razlikujejo v starosti prav tako kakor človeška bitja na prometni cesti. Razlika je ta, da so mlade zvezde velikani in umirajoče zvezde pritlikavci in da je življenje zvezde dolge milijone let.

Tako bo mirirale zvezde slabo dobe potem, ko bo naše sonce umrlo, kakor jih je miriralo siljalo prej kot se je sonce rodilo. Po vsem univerzumu vidimo nekaj prosornih in meglen materijal za zgradbo novih zvezd, ko naše zemlje, solca in drugih zvezd več ne bo. Vesoljstvo je kakor narod; generacija preide za generacijo. Nismo torej vzroka misliti o začetku in koncu, pač pa obratno.

Naravno je, da ne rečemo dogmatično, da vesoljstvo ni imelo postanka. Najmanj jaz sam ne bom nikoli rekel pozitivno, da je svet večn. Po petdesetih letih študij ne vem dovolj, da bi mogel biti dogmatičen, kakor je duhovščina. Eno reč pa vemo. Stara ideja, da je bila skozi dolgo vesoljstvo praznina, nato pa je iz nekega nepoznanega razloga bog izgovoril par besed in vesoljstvo zemlje, solca in

ri, ki bi se ponavljala v neskončni seriji, toda imela konec na eni strani. Tako argumentiranje je gorostasno.

Skoraj isto moramo reči o kopic argumentov, ki so v dokazovanje o stvarniku vesoljstva, kateri se večinoma nahajajo v rimsko-katoliški literaturi. Eden teh argumentov se glasi, da so v vesoljstvu vzroki in učinki in zato mora biti tudi prvi vzrok. Gibanja so v vesoljstvu, torej mora biti nekaj prvotnega, ki je začelo gibanje vsega in ki se samo ne giblje. V univerzumu so stvari, ki eksistirajo na slučajnih, toda kot podlaga vsemu mora biti nekaj, kar gotovo obstaja.

Zanimivo in zabavno je, opazovati rimske katolice, kako ponosni so na te argumente. Domišljajo si, da so ti argumenti del velikega zaklada učenosti katoliškega srednjega veka in da so protestanti izgubili te čudovite dokaze, ko so odpadli od Rima. Resnica je, da so bili vsi taki argumenti diskreditirani že več kakor pred sto leti. Vse skupaj ni drugega kot prazne besede in skupaj sklatene fraze. Profesor William James, veliki ameriški mislec, je rekel o njih: Za nič drugega niso kot prah naših knjižnic pobiranja.

Vzemimo na primer njih argument o prvem vzroku. Moderni znanost in filozofija ne jemljejo ideje o vzroku in učniku posebno resno, toda sprejmemo je kot grob izraz za to, kar vidi mo v naravi. Vročina povzro-

ča izhlapevanje elektrika v oblikah povzroči grmenje in tako dalje. Kajpada moramo na ta način končno priti do vzroka vseh vzrokov. Nobenega vzroka pa ni, da bi trdili, da je na koncu vsega samo eden vzrok. Tudi ni nobenega utemeljenja, da se ta prvi vzrok piše v veliko začetnico. (Tako se rabi v anđelni črti dalje razen ako ni kakke stvari, ki jo odbije. Volja ali misel je, od katere lahko pričakujemo, da dela drugače kot narava. Bil bi dokaz mišljenja v naravi, če bi se stvari tu pa tam ne gibale vse uniformalno, toda ko jih vidimo da se vse ravna uniformalno, vidimo, da je ravno obratno.)

Ne, v teh ozirih človeška misel ne bo nikoli dosegla boga. Veliko učenih bogoslovcev se že ločuje od ideje ustvarjenja ali prvega vzroka in prvega začetnika vsega kakor tudi o uravnatelju človeške misli. Glejajo pa na red, lepoto in kras narave, ki naj jim služi v dokaz, da nekje eksistira nek visok univerzalni razum. Poglejmo tudi, kje se ta nahaja.

Ali evolucija izključuje boga?

Tu nenasodna pridemo do resnega vprašanja, ki vzbudira vso versko Ameriko: Ali evolucija izpodkopava in uničuje vero v boga?

Razmotrivajmo o tem popolnoma iskreno in kolikor mogoče potrpeljivo. Nekateri znanstveniki v Združenih državah javno proglašajo, da je evolucija dokaj v skladu s religijo. Brezplodno bi bilo na ta način rešiti to vprašanje. Profesorja Osborn in Millikan imata vsaj pravo povedati komurkoli, da ga zanima — mene ne zanima, ker vem, da pusta nikoli študiral filozofije ali religije — da verujeta v oboje, evolucijo in religijo. Toda nikake pravice nimata reči tega v imenu znanosti; kajti (kar bomo pozneje videli), velika večina znanstvenikov in evolucionistov ne veruje v boga.

Samo besedo o konfliktu med "religio in znanostjo". Znanost kot taka se nikdar ne briga za religijo. Noben očelet znanosti se ne peča s bogom ali s dušo Kristusovo. Vendar je hud spor, kajti znanost nam pove resnico o celih vrsti stvari, katere so po mnenju izobraženih ljudi v popolnem neskladju s vero v boga in dušo. Naj dodam, da je čisto enostavna glupost radi tega predlagati, da se evolucija in veda izključita s šol. Zgodovinska dejstva, — na kratko, vsa dejstva o naravi in človeku, kolikor jih do sedaj poznamo — so v nesoglasju s religijo.

(Dalje prihodnjé.)

"Prerokovanje zmešanih štrén, ne!" je rekel profesor smechna. "Take stvari se ne dogajajo in jaz ne verujem, da bi se bile kdaj dogodile. To so obrekovanja. Človek bi moral biti markiza ali izmed nekaterih ljudi kakor markiza, ki živijo tukaj v Rimu, da bi mogel to verjeti. Neki rimski duhovnik, razumeto, duhovnik se je drznil opozoriti Benedetta, naj se vzdolž Toda Benedetto mu je vzel pogum, da bi mu o tem še drugič govoril. Torej zmešanih štrén ne bo, priganjanje pa gotovo. Ne mislite, da je ona duhovka dvojica iz Rima, ki je bila ondan v Jenne, do sedaj samo dremla. Prej nisem hotel govoriti o tem, ker markiza ni oseba, da bi ji človek lahko pripovedoval take stvari, toda sapa, ki zdaj prihaja, obetajo obilo gorja. Izvohunili so vsak Benedetto korak, poslušili so se tudi snabe profesorja Mayde, po sovedniku, da bi dobili poročil o njegovih govorih, izvedeli so tudi za sestanke. Tem daje še sama udeležba Ivana Selva značaj, ki je tem ljudem v gnus, in ker proti lajku ne morejo ničesar ukreniti, se zdi, da iščejo pomoči posvetne sile proti Benedettu, pomoči karabinerjev in sodnikov. Ali se vam zdi to čudno? In vendar je tako. Do sedaj ni še nič pozitivnega, nič storjenega, toda spletke se snujejo. Opozoril nas je neki tuj duhovnik, ki je prej nekako krivo klepetal, topot pa je izklepetal resnjco. Pripravijsa in kuje se gradivo za kasenska postopanje."

Molčečnica se je združila, premagala je končno svojo nemost: "Kako je to mogoče?" je rekla. "Milostiva," je rekel profesor, "vi ne veste, česa so zmoini nekateri nestrpnihi v kuti. Lajšiki nestrpnihi so jagnjeta v pirmeri s njihmi. Poslušiti se hočejo nekega nesrečnega slugaja, ki se je dogodil v Jenne. Toda sedaj stavimo svoje upanje v nekaj novega, česar ni smeti pripovedovati mnogim brez razlike, kar pa je silno važno."

Profesor je za trenutek pomolčal, naslajajoč se ob napeti radovednosti, ki jo je vzbudil in se je, čeprav so ustne molčale, isknila v pozornih očeh obeh gospa.

"Pred nekaj dnevi," je povzel, "se je tajnik kardinala ... mlad nemal duhovnik, napotil v samostan svetega Anselma in je govoril s redovniki. Kot posledica temu obisku je bil Benedetto povabljen v samostan, kjer so mu benediktinci zelo naklonjeni in ga zelo spoštujejo. Vprašali so ga, ali ne bi morebiti nameraval pokloniti se svetemu očetu in prositi za avdienco. Odgovoril je, da je prišel v Rim s to željo v seru, da je samo čakal migljaja previdnosti božje in da je to oni migljaj. Tedaj so mu rekli, da ga sveti oče gotovo rad sprejme, in on je zaprosil za avdienco. Vse to je povedal Ivanu Selva neki nemški benediktinec."

"In kdaj pojde?" je vprašala gospa Albacina.

"Pojutrišnjem zvečer."

Profesor je pristavil, da varuje Vatikan o vsej stvari najstrojje tajnost, da so Benedetto natočili, naj o tem s nikomur ne govori, da bi se brez indiskretnosti onega nemškega redovnika ne bilo nič razvedelo in da si Benedetto prijetelj obetajo velikih stvari od tega obiska. Gospa Albacina je vprašala, kaj misli Benedetto povedati papežu. Profesor se je nasmešnil. Benedetto ni tega nikomur razodel in nihče se ga ni upal vprašati. Po profesorjevem mnenju bo Benedetto zagovarjal Ivana Selva in prosil bo, naj se njegove knjige ne denejo na indeks.

"Bilo bi malo," je rekla gospa Albacina polglasno. Jeanne je pritrjevalno vzdrgrela. (Dalje prihodnjé.)

če je narava slepa in nezavestna, ali bi ne pričakovali, da se bodo stvari v naravi gibale brez cilja in neuniformalno?

Niti najmanj. To je slabo ločljenje za dokazi. Dosednje obnašanje je to, kar moramo pričakovati o slepih in mehaničnih stvarih? Žoga se bo vrtila v ravni črti dalje razen ako ni kakke stvari, ki jo odbije. Volja ali misel je, od katere lahko pričakujemo, da dela drugače kot narava. Bil bi dokaz mišljenja v naravi, če bi se stvari tu pa tam ne gibale vse uniformalno, toda ko jih vidimo da se vse ravna uniformalno, vidimo, da je ravno obratno.

Ali evolucija izključuje boga?

Tu nenasodna pridemo do resnega vprašanja, ki vzbudira vso versko Ameriko: Ali evolucija izpodkopava in uničuje vero v boga?

Razmotrivajmo o tem popolnoma iskreno in kolikor mogoče potrpeljivo. Nekateri znanstveniki v Združenih državah javno proglašajo, da je evolucija dokaj v skladu s religijo. Brezplodno bi bilo na ta način rešiti to vprašanje. Profesorja Osborn in Millikan imata vsaj pravo povedati komurkoli, da ga zanima — mene ne zanima, ker vem, da pusta nikoli študiral filozofije ali religije — da verujeta v oboje, evolucijo in religijo. Toda nikake pravice nimata reči tega v imenu znanosti; kajti (kar bomo pozneje videli), velika večina znanstvenikov in evolucionistov ne veruje v boga.

Samo besedo o konfliktu med "religio in znanostjo". Znanost kot taka se nikdar ne briga za religijo. Noben očelet znanosti se ne peča s bogom ali s dušo Kristusovo. Vendar je hud spor, kajti znanost nam pove resnico o celih vrsti stvari, katere so po mnenju izobraženih ljudi v popolnem neskladju s vero v boga in dušo. Naj dodam, da je čisto enostavna glupost radi tega predlagati, da se evolucija in veda izključita s šol. Zgodovinska dejstva, — na kratko, vsa dejstva o naravi in človeku, kolikor jih do sedaj poznamo — so v nesoglasju s religijo.

(Dalje prihodnjé.)

Isobrazba.
Gospodinja pokuša sobarici piast prahu, ki legi na mizi:
"Poglejte... svoje ime lahko zapišem v prah!"
"Isobrazba je res lepa reč, gospa!"

"AKO BI LE VEDELI LJUDJE
kako hitro Severa's Eako zdravi arbede priče, sem gotov, da ne bi razbil ničesar drugega," nam piše Mike Dzredel iz Pelleton, Mich. "Jaz sem trpel več mesecev vsled arbedega priče, kateremu ni pomagalo nobeno zdravlilo, dokler sem naročil Severa's Eako. Takoj po prvi uporabi je arbedica odnehala in v kratkem moja koža je bila zdrava."—Kupite si en 50c lonček Severa's Eako od vašega lekarnarja ali pišite na W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.—(Adv.)

DA SKUHAS DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmečji, sodek in vse druge potrebšline. Poiskajte in se pripravite, da je doma pri nas kuhinji vedno le najboljše in najcenejše.

Groceries, središtvorjem in v prodajalne selamine dano primerno poskup pri večjih naročilih. Pišite za informacijah na:

FRANK OGLAEL
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Velika odpomoč za utrujene živčne žile. — Nov predpis

Zdravniki s mnogolasto skušnjo pr višo, da je to zdravilo čudovito iz znanstvenega stališča ravno v takih slučajih.

Čitatelji bodo našli, da je to zdravilo čudovito a odpomoč v dne. Če se počutite slabotne, izčrpane ali živčne, poskušajte ga. Če se spote dobro, poskusite to zdravlilo Nuga-Tone. Kadar imate slabo pravo, vas nujenje po jedi, imate umazan jezik in slab duh, glavobol in počutite trudne vjatro, pojdite v lekarno in kupite steklenico Nuga-Tone. Vživajte isto po navodilih in d diti se boste, kako hitro se boste čutili bolje. Nuga-Tone daje trden povzročajoč spanec, dober tek, stimira lara jetra in regulira obisti, želeno in čreva. Mislimo, da ni zdravila, bi tako lepo in hitro učinkovalo, kakoravno Nuga-Tone. Izdelovalci Nuga-Tone tako dobro vedo, kaj isto stori takih slučajih, da primorajo vse lekarnarje isto jamčiti in vam vrtni denar, ako niste zadovoljni. Je lahki za vživati in za približno \$1.00 dobi celozmesečno zalogo. Priporočamo, jamačeno in na prodaj v vseh dobrih lekarnah.

Ali želite znati pravilno piast in žitati angleško? Naročite "Slovensko-angliško slovnico" katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

SVETNIK

Spisal Anton Fogazzaro. Prevel Fantašička.

(Dalje.)

Zrela gospodična in vkekerici, srečne, da je izgubil ta zanimljivi posvetni roj, so navalle na profesorja z vprašanji. Ali res ni mogoče izvesti kraja novih katakomb? Koliko oseb se zbira v njih? Ali tudi ženke? Kakšni so predmeti pogovorom? Kaj pravijo redovniki svetega Anselma? In o preteklem življenju tega človeka niso li še ničesar doznali? Profesor se je branil, kolikor je mogel, poročal je samo besede nekega patra svetega Anselma: "En Benedetto za vsako župnijo v Rimu in Rim postang v resnici sveto mesto." Toda ko je po odhodu vseh drugih gospa ostal sam z gospo Albacina in njeno molčečo tovarišico, ki sta čakali svoje kočije, je namignil gospe Albacina, ker ga je nanjo vesalo prijateljstvo, da bi govorili, ali da ga prisostnost te nepoznane gospe spravlja v zadrego, ter jo je prosil, naj ga predstavi. Gospa Albacina ni bila niti pomislila na to. "Professor Guarnacci," je rekla. "Gospa Desalle, moja dobra prijateljica."

"Katakomba" je bila ravno ta dvorana, kjer so sedaj stali. Prej so se vršili sestanki v stanovanju Selvovih, v ulici Arenula. Ali ta kraj se iz raznih varovok ni videl več pripraven. Guarnacci, ki je tudi postal svetnikov učenec, je ponudil svojo lastno hišo. Sestanki se vršijo v njej dvakrat na teden. Udeležujejo se jih oba Selva, sestra gospe Selva, nekateri duhovniki, ona beneška gospa, ki je pred kratkim oddala, nekateri mladenki, med njimi neki Alberti, učenikov ljubljenc, ki je ta večer z njim prišel in z njim oddel, in tudi neki žid, z imenom Viterbo, že čisto blizu, da postane katolik, in ki si učenik od njega veliko obeta; neki tiskarski delavec, kakšen umetnik, da, celo dva člana poslanke zbornice. Namen sestankom je ta, da osebe, ki jih miška Kristus, a jih odbija katolicizem, upoznajo, kaj je katolicizem prav za prav, upoznajo življenjsko, nerazrušno jedro katoliške vere in človeški značaj vseh onih različnih njegovih oblik, ki mnoge tako odbijajo, ki so spremenljive, se spreminjajo in se bodo spreminjale radi delovanja notranjega božjega življa v zvezi z zvrstnim delovanjem zunanega sveta, vede in javne zavesti. Benedetto je zelo natančen v pripulčanju k sestankom, ker nihče ne zna tako rahločutno občeovati s dukami kakor on, spoštovati njih preprostost in sijaj, postati majhen z majhnimi, velik z velikimi, posluševati se s boječimi obzirnega govorjenja, ki počuje in ne vznemirja.

"Markiza," je nadaljeval profesor, "pravi: to je najbrž krivoverec, duhovni, ki mu sledijo, so najbrž krivoverci. Ne. Z Benedetto se ni batj krivovercev ne razkolov. Ravno pri zadnjem sestanku je dokazal, da so razkoli in krivoverstva, ne glede na to, da so že sami na sebi obsedbe vredni, pogubni tudi za cerkev, ne le zato, ker ji krajejo duše, temveč tudi zato, ker ji odtežajo življe napredka, ker bi, če novotarji ostanejo v odvisnosti od cerkve, njih zmore poginile in bi oni živeli resnice, oni živeli dobrega, ki je do neke mere skoro združen z znoto, postal plodonosen za življenje v telesu cerkve."

Gospa Albacina je pripomnila, da je to zelo lepo in da se, če je stvar taka, zločesto markiziško prerokovanje ne bo uresničilo.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

- Ima v zalogi sledeče knjige:
- AMERIŠKI SLOVENCI—izvirna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
  - Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....\$2.00
  - Zakon Biogenetike—tolmači naravnih zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....\$1.50
  - Patet Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških franciskancov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....\$1.50
  - Zajednici—resnična povest in prava ilustracija doleje akritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki.....\$1.75
  - Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek.....\$1.00
  - Zapisknik 8. redne konvencije S. N. P. J., 352 strani mehko vezana, stane samo......60c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE
pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosejaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Siter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bokal, 727 E. 15th Street, Cleveland, Ohio. ....
John Križmančič, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Rimec, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stular, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wya.
Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabilo za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VESTI

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite za informacije na naslov!

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTEMNA POJASNILA